

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Kedden, Februárius 29-dikén, 1820.

Frantzia Ország.

A' Kir. Princz Berry' halála után Febr. 14-dikén ily irás érkezett a' Fő Ministertől Gróf Decazestől a' két Kamaráknak Elölülőjéhez: „A' Király azt a' keserves munkát bizta reám, hogy adjam tudokra a' Kamaráknak azt a' rettentő gyilkosságot, a' melly Berry Herczegt ma reggeli hat órakor a' világból kivégezte. A' gyilkos, gonosz cselekedetét végre hajtván, azonnal elfogattatott, és a' törvényszék' kezében van. A' Király sokalta inkább bizik az Uraságtok hívséges indulatjához, hogy sem meggyőzöttetve nem volna affelől, hogy Uraságtok egész Frantzia Országgal egygyütt részt vesznek az ő Felsége mélységes keservéből 's mind azokból az érzékenységekből, mellyek az ő Felsége' atyai szívét ezen kegyetlen állapotban nyomják. Fogadják-e Uraságtok 's t — Gróf Decazes.“

A' Királynak ezen keserves hiradására ilyen válaszlást jóvallott Pair Lally-Tolendal ő Kir. Felségéhez küldtetni: — „Király! A' Felségéd' hűséges és jó indulatú alattvalóji, a' Felségédnek ily kedves Princz' elvesztése 's ezen csuda (monstruöse) mérészségtől, való undorodás által megillétödvén sietnek a' thrónus' elejébe oly készséggel, hogy a' magok nagyon szeretett Királyoknak, az ő megszorodott familiájának, 's az ő egész Felséges Dynastiájának, testekkel és élettel paizsúl szolgáljanak. Ők azon bün-

ben, mely Frantzia Országának ily sokkái tartandó keserüséget szerzett, a' veszedelemes tudományoknak gyökereit kárhoztatják, melyekkel Európát mint méreggel megégetni akarják, 's a' mellyeket, minekutánna általok elébb az elméket 's azután a' szíveket megvesztegették volna, már oda vittek, hogy az istentelenséget, a' Felségáruulást, az orozlást, 's az atyagyilkolást is helybe hagyják. Ezen Pairkamarábeli alattvalók a' magok könyhullatásait a' Felségédével összelegyítvén, kéréseikkel kényszeríteni, sőt sürgetni mérészlík Felségédet, hogy a' kezében lévő minden betöltött hatalmat használja, és nekünk minden a' maga bölcsessége szerént arra szolgáló törvényeket javasoltasson, hogy (de a' mi, fájdalom! már késő) eme közönséges ostornak, - melly által a' Religió, a' Morál, a' Monarkhia, a' Szabadság, minden közönséges rend és minden társasági összezsatolódás felfordítással fenyegettetnek, gyarapodása elejébe gát tétetethessék.“

Lally után (mint a' Bavariai Ujságban egy magános tudósító erősíti, mert ezen tanácskozások nem közönségesen folytak) Herczeg Fitzjames szaladott fel nagy hevességgel az Orálószekbe, 's így beszéllett: „Kezeimről még most is azon szerencsétlen Herczegnek vére csepeg, 's a' ki karjaim között adá ki lelkét, 's a' jelenlévőkről mindazonáltal, bár melly rettenetesek legyenek is nem akarok beszélni elöttek; nekünk csak a' jövő-

„dőről kell gondoskodnunk. Elévették-é már Ministereink azon eszközöket, melyek a Királyi Familia' becses maradványának bátorságára szükségesek? Mert meg ne csalják Uraságtok magatokat; öszszeesküvés áll-fenn a végre, hogy ezen Familia egészen kiirtatassék. Engem nem lehet azzal vádolni, hogy bizonytalan gyanakodásokra vetemedtem, minihogy oly veszedelmeknek teszem-ki magamat, hogy talám még ezen estve keresztül döfnek a gyilkosok; engem semmi efféle veszedelmeknek megmondolása el nem tartóztat attól, hogy előtetek személyeket ne nevezek meg; én H. C. a l a i n c o u r t o t, kínél a gyilkos csak nem régen is szolgálatban volt, elárulom: Vigyázat alá vették-é már az ő személyét? Én ily jóvallást teszek, hogy szollitsuk-meg a Ministereket, hogy tudósítsák ezen kamarát, hogy elévették-é már azon eszközöket, melyek arra szolgálhatnak, hogy azon történetnek rettentő szövevényei, mely Frantzia Országot rémülésbe ejtette, felfedeztethessenek.“ — Ezen beszéd nagyon megillette a Pairgyulést: de azonközben se pártját nem fogta egy Pair is, se kinyomtatása meg nem határozottatott. Csak az egy Hadi Minister tett a beszédnek utolsó periodusára ennyi megjegyzést, hogy: „Az Országúlszék már minden hatalmában álló eszközöket elő vett, hogy ezen nagy bűnnek kútfejére reá találhasson.“

Csendesedvén valamit az ezen első felindulással tartatott beszédek, már azon vala a Kamara, hogy a Lally jóvallásának megvizsgálására 's általában a Királyhoz küldendő Válosznak elkészítésére Biztosságot nevezzen-ki, midőn azonközben a Fő Minister a gyűlésbe belépven, a Királytól egy Rendelést vitt oda, mely által ő Felső ezen kamarát az elkövetett

gyilkosság törvényesszékevétette. A' Rendelés ez: „Lajos Isten' kegyelméből Frantzia Ország' és Navarra' Királya, köszöntésünket ajánljuk mindeneknek, kik ezt olvasni fogják: —“

„A' Konstituzió' 33-dik Cikkelyével megegyezőleg, melynek ereje szerint a Felsőgarulást illető bűnnek 's a Státus' bátorsága ellen való próbatételeknek, mellyeknek a törvények által még szorosabban meg kell határoztatni, megvizsgálása a Pairek' kamaráját illeti; 's a nagyobb bűnök' törvényes könyvé' 87-dik Cikkelyével, melynek ereje szerint a K. Familia' tagjainak életjek vagy személyek ellen intéztetett próbatételek vagy öszszeesküvések, a Státus' bátorságát veszedelmezettető bűnök közzé számlálattnak, megegyezőleg — 's minekutánna Státustanácsunkat meghalgattuk volna, rendeltük 's rendeljük, mint következik: —“

„I. Czik. A' Pairek' kamarája magát törvénytévő székke formálván, haladék nélkül inditson pert Louvel (nem Louvet) Péter Lajos ellen, ki azzal vádoltatik, hogy bűnös kezét a mi igen kedves Unokaöcsénk (testvérünk' fíjára) Herczeg Berryre tette. — II. Czik. A' kamara ezen pernek elintézésében 's megítélésében a mi 1815-ben Nov. 11-dikén 's 12-dikén kiadott rendelkezéseinkben találtató formálításokhoz, szabja magát. — III. Czik. A' Párisi K. Törvényes székünknel lévő Közönséges Prokurator (Bellart), ezen Pairek' kamarájából formálódó Törvényes széknel Közönséges Prokurator, 's az ugyan ezen Párisi Törvényesszéknél lévő Archivarius - Titoknok 's Adjunktus, a Jegyző - Titoknoki foglalatosságot fogják tenni. — IV. Czik. Ezen végzésünket a mi Fő Ministerünk vigye a Pairek' kamarája elejébe, 's azt a vetekedésekben a mi Hadi Ministerünk 's az Igasságtétel

Ministere (Gróf Deserre) helyett a' Ministeri foglalatosságokat folytató Gróf Simon védelmezték. Kélt Párisban Febr. 14-dikén, a' megtartatásnak 1820-dik' s Országlásunknak 25-dik' esztendejében. — Lajos."

Ennek felolvastatása után Gróf Mole felállván, így beszéllett: „A' Királynak ezen Rendelése egészszen más karaktert ada ezen kamarának; ezt ő Felsége Törvényesszékké változtatá által; mint Törvényesszék pedig nem küldhet Váloszló-írást a' Királyhoz, de cselekedheti azt, hogy a' Cancellariáját (az Elölülöt a' maga négy Titoknokjaival egygyütt) oda küldvén, ezek tudtára adhatják ő Felségének, hogy éppen egy szomorú válosznak készítettésében foglalatostokdtunk, a' midön ő Felségének azon Rendelését vettük, hogy Itélőszéki foglalatosságot tegyünk, a' melyben való eljárásra magát ezen kamara, mélységes bánatjának jelentése mellett ajánlhatja.“ — Némelyek azt akarták, hogy meg kell határozni, hogy az egész kamara mennyen a' Királyhoz, de ezt mások a' rendszabásokkal ellenkezőnek találták. Mások azt jóválták, hogy legnagyobb, (25 személyekből álló) követséget küldjenek a' Királyhoz: hanem Herczeg Richelieu is a' Gróf Mole' jóvállását hagyván helybe, s szavaihoz azt is hozzá adván, hogy a' Cancellariával a' jelenlévő Pairek között is minden elmehet, a' kinek tétzeni fog, a' Mole' jóvállása megállapított, melyhez képpes az Elölülö (az Ország Fő Cancellarius) a' négy Titoknokokkal a' Thuilleria felé azonnal útnak indult, s ötöt az egész Pairkamara elkísérte.

Míg ezek a' Pairek' kamarájában ekképpen folynának, a' Követek kamarájában is nagyon fontos vetekedések fordultak

elő. Itt Fő Minister Gróf Decazes érdekeltetett oly módon, mint a' Pairek' kamarájában Caulaincourt. Tudjuk, hogy mikor valamely tárgy a' kamara' elejébe adatik, minekelötte felvételödni, jegyző könyvbe irattatik, s az Elölülö mindenkor meg szokta a' kamarát előre kérdezni, hogy nincsen-e valamelyik tagnak a' Jegyzőkönyv ellen valami kifogása vagy megjegyzése? Most is ezen kezvén tehát az Elölülö a' dolgot, Clauzelde-Coussergues nevű tag nem figyelmeztet arra, hogy mi a' kérdés, hanem így „beszéllett: „Uraim! Még eddig ugyan semmi törvényünk nincsen arról, hogy micsoda rendszabásokat kellessék tartanunk, midön valamely Ministert el akarunk vádolni, (erre nagy zibongás hallatott), de bizonyos dolog az, hogy ezen elvádolásnak közönséges ülésben és egész Francia Ország' hallottára kell történni; ezért az ily tárgy felett való vetekedéseknek tulajdonsága hozza magával. Az én jóvállásom ez: Hogy a' kamara a' Fő és Belső Minister Decazes Ur ellen, mint a' Kir. Herczeg Berry gyilkosságának részese társa ellen, határozzon Vádoló Aktát, s nekem engedje-meg, hogy jóvállásomra nézve magamat közelébből magyarázhassam-ki.“ — Ennek hallására egyszerre heves zibongás támadott a' kamarának minden részeiben; s így kiáltoztak: „A' rendszabások megtartását kell parancsolni az Orátornak!“ melyre Clauzel leszállott ugyan az Oratori székéből, hanem leszállása közben is ekképpen kiáltozott: „Ez, Uraim, az én vélekedésem, — s még a' jobb oldalra lett lentésekör is: az én vélekedésem, Uraim! az én vélekedésem.“ — A' heves zibongás azonközben még mind tartott. Az Elölülö azzal mentette magát, hogy ő nem udia mit akar az Orátor; azt gondolta, hogy

csak a jegyzőkönyvre akar valami jegyzéseket tenni: de egyébire bocsátkozott ki. — Mind ezek után végezetre meghatározta a kamara, hogy a Királyhoz azon Váloszt küldje, mellyet a közelébb költ M. Kurir kiadott, s a mellyet még az nap' ő Felségéhez vitt egy számos követtség, mellyet oda ezen kamarának tagjai is, valamint a Pairek cselekedtek, nagy számmal elkísértek.

A' Követek' kamarájában Febr. 15-dikén ismét heves vetekedések fordultak elé, mellyekre a 14-diki jegyzőkönyvnek felolvasatása szolgáltatott alkalmatosságot. Ezen jegyzőkönyvben ezen kifejezések fordultak elé: „Midőn a kamarában Clauzelnek azon jóvállása, hogy a Fő Minister ellen Vádoló Aktát kellessék határozni, eléfordult volna, a kamarának minden részeiben helybenemhagyás nyilatkoztatta ki magát.“ — S. Cricq ezeket hallván így beszélt: „Némelly újságlevelek meghatározva írják, hogy Clauzelnek ezen jóvállására a kamarának két Osztályai semmit nem szoltak volna: tehát nagyon jól cselekszik a kamara, ha Clauzelnek ezen személyes gyűlölségből származott rágalmazása helybenemhagyását, meghatározott Nyilatkoztatás által kifejezti.“ — Cornet d' Incourt: Ezen kamará minden tagjainak jussa van, úgy mond, arra, hogy Vélekedését ki mondhassa és Jóvállásokat tehessen. Igaságtalanság valamely Jóvállást előre, s a nélkül, hogy fundamentumai meghalgtatnának, rágalmazásnak nyilatkoztatni, Jóvállom tehát, hogy ezen kifejezést, helybenemhagyás, hagyjuk ki a jegyzőkönyvből.“ — Courvoisier: „En pedig inkább ellenkezőt

„jóvallok, azt t. i: hogy ennek helybenemhagyás, helybenemhagyás“, ezt tegyük „boszszankodás, mivelhogy a Clauzel Ur jóvállása által nem csak a Ministerium, hanem a Király is megbánatik.“ — Benoit: „Ezen kamarának csak egy módja van a maga vélekedésének kinyilatkoztatására, úgy mint a tanácskozás. A' Courvoisier Ur vélekedése is csak magános vélekedés mint a Clauzel Uré; azonban minden Követnek meg van az a jussa, hogy azt a Ministert, kit vétkeinek tart, elvádolhassa, és én nem tudom által látni azt, hogy az ezen jussal való élés a Királyt miképpen bánthassa meg.“ — Sant Aulaire (a' Decazes apósa): „Mint hogy Clauzel Ur a maga jóvállását a jegyzőkönyvben erőnekerejével meg akarja tartatni: tehát én azt kívánom, hogy az én arra adandó feleletemet is a jegyzőkönyvbe az ő jóvállása mellé írjak be. Az én feleletem ez: „Clauzel Ur Rágalmazó.“ — Clauzel erre felkiáltván így szollott: „Azt a kamara fogja meghatározni, hogy melyikünk a rágalmazó.“ — Marcellus is szollani akart: hanem az Előül berekesztette a vetekedést az által, hogy a dolognak meghatároztatását voksolásra hotsátotta, melyben úgy ütött ki a többség kívánsága, hogy ezen szó: helybenemhagyás, a jegyzőkönyvben hagyattassék meg; a' Courvoisier jóvállása pedig, mint hogy pártját senki se fogta, magában kimaradott. — A' Gazette de France szerint azonközben jónak találta volt Clauzel a maga jóvállásának előbbeni formáját megváltoztatni, s azt a kamara elejébe ezen új formába terjeszteni: „Jónak tartom a kamarának jóvállani, hogy Minister Gróf Decazest a' Constitúciónak 56-dik Czikkelye szerint, mint Felségárulót, vádolja el; én kívánom, hogy a kamara, ha ma már

„meg nem halgathat, jóvallásomnak továbbhi kifejtegetésére a' hólnapi napot rendelje.“ Irást is adott-be Clauzel a' kamara' elejébe, kérvén, hogy rendeljen néki egy napot, mellyen a' magavádját Gróf Decazes ellen bővebben előadhassa.

Febr. 15-dik napjain felattébb nevezetes törvényjóvallásokat terjesztett a' Fő Minister a' kamarák' elejébe. Ilyen volt legelőbb is a' rég készülő Válosztási törvényen tétetődő változásokat illető jóvallás, VII Titulusokban, mellyek, a' sorreájok kerülvén, közöltetni fognak az újságlevelekben. — Ilyen volt másodsor az Újságleveleknek és egyéb, bizonyos időszakaszokban megjelenni szokott írásoknak, ismét Censúra alá leendő adatatása, a' melly, ha ezen törvény az alatt meg nem újittatik; öt esztendőig fog tartani. Ezen jóvallást a' Pairek' kamarája elejébe terjesztette ugyan azon Fő Minister. — Továbbá arra is leszállott a' Minister, hogy a' személyes Batorságot illető törvényre nézve is jó leszen azon Kir. Rendelést megújítani, melly által 1817-ben Febr. 17-dikén a' parancsolgatott volt: „Hogy a' Ministereknek jussá legyen arra, hogy az olyan személyeket, kik magokat a' Státus ellen való bűntételre nézve gyanussá teszik, elfogattathassák 's fogságban tarthassák, a' nélkül, hogy őket az Itélőszéknek a' megítéltetésre azonnal által adni köteleztessenek.

A' szerencsétlen Princz Berry' holttestét a' Louvre épületnek azon szobájába vitték és nyujtoztatták -ki, melyben.

IV-dik Henrik Király is kitétetve volt a' Ravailac által történt meggyilkoltatás után. — A' gyilkos Louvel, Febr. 15-dikén két politziai katonák által ezen épületbe hozattatván, a' Princz' holttestének ábrázatjával szembe állított: de ezen tekintet se okozott a' megátalkodott gonoszban legkissebb megilletődést. Az után a' Fő Politziai Préfektus Gróf Angles a' következő kérdéseket terjesztette elejébe: — Kérdés: esmered-e ezen Princzet annak lenni, kit meggyilkoltál? — Felelet: Esmerem. — K: Még egyszer meghívlak, hogy jelentsd -ki részes társaidat. — F: Nincs nékem egy részes társam is. — K: Ha az emberi igasság által fel nem indítottod, jusson eszedbe az Istennek igasságos volta. — F: Az Isten csak egy üres nevezet, nem jött ő a' földre soha. — K: Mi indíthatott téged erre az irtóztató bűnös cselekedetre? — F: Ha én ettől meg akartam volna is tartóztatni magamat, még se cselekedhettem volna. — K: Mi volt reá az indító okod? F: Ez, hogy tudományul fog hazám' nagyjainak szolgálni. — K: Megmaradsz-e azon mondasod mellett, hogy ezen bűnnek meg-gondolását senki más az elmédbe nem adta. — F: Megmaradok; de hiszen egyéberánt itt az igasságtévő szék; lásson hozzá kötelességéhez; fedezze-fel a' kiket az én bűnös társaimnak lenni gondol. — A' Monitor erősíti, hogy csak ezen feleletekből áll az az egész vallástétel, mellyet ezen gyáva gyilkosból kivenni lehetett; a' melly feleleteknek ő, nevét aláírván azután a' Conciergerie fogságba visszavitetett. Ennél megátalkodottabb bűnöst gondolni is lehetetlen; meg nem illette ezt legkissebbé is sem az általa meggyilkoltatott Princznek, sem a' Biráknak 's egyéb Előljáróknak tekintete. Eppen

úgy beszélt, mint ha nem is az az ember volna, ki a Princzet megölte. Egyéb eránt vad tekintetű ember, minden felé forgatta a szemeit, de úgy, hogy ez által se mutatott semmi nyughatatlanságot.

A Gazette-de-France erőssíti, hogy 14-dikben az első kikérdeztetéskor az egyik tisztviselő ekképpen szollván Louvelhez: „Gyáva ember, tudod-e, hogy a Princz, kit meggyilkoltál, oly jó szívű volt, hogy a Királyt arra kérte, hogy gyilkosságának kegyelmezzen-meg? — Nem; ezt nem tudtam, felelt Louvel, s könyvezní kezdett. — Ugy-e (így folytatta kérdéseit a tisztviselő) hogy megilletőd-tél ezen nemes lelkűség és felséges jószág által? Ugy-e, hogy ha ezen jó Princz Frantzia Ország szerentséjére a halálból feltámadna, többé nem követné-e el rajta ezen gyilkosságot? — De el (így felelt Louvel, szemeiből a könyncseppekét kitérőlvén), ismét elkövetném.

* * *

Louvelre, hogy valamiképpen magát meg ne ölhesse, valami olyan újjas mejjrevalót adtak fel, melly miatt magára a kezit telyességgel nem teheti. Ezen öltözetnek neve a Németeknél: Zwansweste. Hogyan nevezik magyarul, megvallom, nem tudom. Minő rendű ember volt a gyáva gyilkos, ebben se egyeznek meg az írók. Egy újjab tudósításban a mondatik, hogy a neve Louvel Josef Péter; hogy csak három hónap oltá szolgát, mint nyereggyártó a K. istálló szerzamos kamárájánál; hogy régebben a testörzöknek ügyező szekereiknél szolgált; s hogy Bonapártéval bizonyosan Elbán volt, s t.

Ezen történetnek alkalmatossá gával sok mindenféle beszédek keltek a hir

szárnyára: — A Journal-des-debats beszéli, hogy egy fél fizetésen lévő katona tiszt sokszor bement a Berry Hercz gné Prevot nevű, virág mesterének boltjába s virágot vásárolván többire szüntelen gyalázta a Herczeget és Hercegnét. Sokszor megintettek, hogy halasson. Mostanság bővebb beszédbe elegyedvén velle Prevotné, úgy írta-le előtte a Herczenét, mint az aszszonyi virtusoknak való ságos tükörét: „Á! ha így van a dolog, annál jobb reá nézve (így felelt a tiszt), minthogy, ha zürzavarosan fognak folyni a dolgok, mi ötet meg fogjuk kiméllni.“ — Duellumot is okozott már ezen gyilkosság. Massenának Michaut nevű, Májor rangú, hajdoni Adjutánsa, a Princz meggyilkoltatásakor nagyon mocskosan beszéllvén, s egy más Ur (nem nevezik) ezért a tiszt ellen kikelvén, a következő napon pistolyal igazították-ei a dolgot. Az első lövés a nevetlen Urat illette, s úgy érte a tisztet, hogy senkit se gyaláz többé. — A Journal-des-debats említi továbbá, hogy 14-dikben reggel egy ember a Berry megölettetését hallván, Kannibálokhoz illő kegyetlenséggel örvendezett, mellyért ott helyben mindjárt maga a körülálló nép által elfogattott s a politzia kezébe adatott; — Ugyan csak ezen Ujság beszéli, hogy 15-dikre viradó éjtszaka a S. Denis utzában lázszasztó czédulákat raggattak-ki. A politzia nagyon nyomozza a bünöst; — Páris lineáján kívül hat ember egy korcmán ivás közben hallván a Herczeg Berry történetét, azonnal lázszasztó éneket fúttak, de hamarjában befogták őket; — A Gazette-de-France szerént a Princz megölettetése napján holmi házak árú sok ón (olom) médályon a Bonaparte fia képét hordozták széllyel.

Orosz Birodalom.

Az Orosz birodalombéli népszámlálás' resultatumát, de a melyben csak a Görög valláson lévők fordulnak elő, a Synodus az 1817 - dik esztendőre kiadatta. Figyelmet érdemelnek különösen a következő megjegyzések: — A' mondott esztendőnek lefolyta alatt született gyermekek száma az egész birodalomban 1,498,606-ra telt, a' kik közt 786,810 fiu és 711,796 leány gyermekek találtattak, Meghaltak 423,092 férfi és 405,469 aszszony, mind egygyütt 828,561 személyyek. 1817-ben 41,000-rel haladta feljül a' születettek száma az 1816-ban születettekét: a' fiuk száma pedig oly merséklés szerént a' leányokét, mint 100 a' 90-vent és - 1-let. A' halottak' száma 8178-czal multa felül az 1816-béli holtakét. Az aszszonyszemélyek hosszú idejüségé nincs megemlitve ezen lajstromban. A' férjfiak közzül 783-man 100 esztendőnél, 83-man 115-nél, 51-gyen 120-nél, 21-gyen 125-nél, 7-ten 130-nál, egy 135 esztendőknél, tovább éltek. A' legrendkívölvalóbb 140-és 145 esztendék közt halt meg. A' halottakat mind egygyüvé vévén s ezekközzül a' 10 esztendőt felül nem haladott gyermekeket kivévén, a' többek 60 és 65 esztendejiek közt haltak meg, melly egy nevezetes megjegyzés. Azoknak száma, kik 65 esztendejekken haltak meg, 16, 925-ré telt. — 339,069 házosság, és így 9386-tal több volt, mint 1816-ban.

Elegyes Dolgok.

A' hires Spanyol Banda - vezér, Melchior, elfogattván, Madridba vite-

tett, s némellyek szerént már fel is akasztatott — Valami újabb tudósításaink a' Spanyolországi katona lázadásról most nincsenek. Hogy, Kadiks még nincsen az insurgensek' hatalmában, hogy a' Királyi seregek Leon szigetéheznaponként közelitvén, ott az insurgensek mind jobban jobban szorongattatnak, hogy eleség dolgában fogyatkozások van, s több effélék, ezeket már mind több ízben említettük.

Tudományos Híradás.

Örömmel jelentheti az alább írt a' két Magyar Haza' Tudóssainak, hogy a' Krüg' Philosophiájának általa tüzéba vett, s tavaly annak idejében közönségessé is tett kiadása már a' Sajtó alól kiszabadult. A' Pesten túl lakó érdemes Előfizető Uraknak számokra az illető Exemplumok Bétsből Pestre Eggenberger Urhoz már leszállítottattak, a' honnan azokat a' közelebb lejendő József napi Pesti vásárkor elvitetni ne terheltessenek. A' második Tomusra az Előfizetés 4 forintjával, az Egész Munkára pedig 8 forintjával a' jövő Aprilis végéig még elfogadtatik. Egyébaránt az I-ső Tómust minden Könyvárosoknál meg lehet szerezni. Addig is pedig, míg a' második Tómus' kiadása mellé az érdemes Praenumerans Uraknak neveik emlékeztül oda kaptoltathatnának: elég legyen most azoknak, mint nagy lelkü Hazafiaknak bizodalmodat, s a' közjó' előmozdítása eránt megmutatott munkás készségeket ezennel szives háládatosságából megköszönni. Febr. 6-dikán 1820.

Márton István, Prof.

Száz forint Huszas pénzért adtak Váltó, czedulában: —
 Februárius' 25-dikén 251 — 26-dikán 251½ — 28-dikán 251¾ — forintot.

Redaktor: Pánczél Dániel; nyomtatja Hirschfeld Felix.

E r d é l y.

Károly-Fejérváról Febr. 12-dikén: —“
 Örömmel közlöm, hogy a mai nap, mint I. Ferentz kegyes Királyunknak 52-dik születése napja, ezen vidéket különös háladással töltötte el. Reggel hatodfél órakor a Károlyvár fokaira még tegnap kiszegezett ágyuknak durrogásai emlékeztették az itt való népet ezen napnak nevezetes voltára. Kilentz órakor dél előtt a Tek. Káptalan és Papi Rend, a Katonai Nemes Rendnek minden itt lévő ágai, Fő Tisztjeiktől vezetettve, a Kir. Pénzverő Tisztség, a Polgári Tisztviselők, az Oskolák, egész gálában jelentek meg a Püspöki Templomban, hol őket a Fő Méltóságú Primás Rudnay Sándor Ur ö Herzsége által elénekelt igen buzgó Isteni szolgálat a katonaság apró fegyverének ropogása, s az ágyuk durrogásai remegő fűi érzékeny indulatra váltva emelvén, a háladó Népnak szíve kiömlött az Isteni Felség engesztelő oltárára Fels. jó Királyunknak soká nyújtandó betses életéért. Tisztelt Primás ö Herzsége az itt lévő Kormány' ágainak minden Főbbjeit ezek után gazdag ebédjével megvendégelvén, szeretett Királyunknak húzomos évekre terjedő szerentsés napjaiért, a jelen lévő számos Vendégeknek többszöri Elljén állítások előtt, maga emelt poharat, s buzgó kívánása Vendégeitől buzgón viszonoztatott. Estve hét órakor a tántzólo palota előtt kiszegzett mozsarakkal jeladatván, ismét harsogtatták az eget a Vár fokain lévő ágyúknak durrogásai s elkezdődött a Bál, mellynek palotájában az itt lévő pattantyus osztály, minden féle katonai fegyverekből, zászlókból, dobokból, ágyú golyósisokból ö Felsége kiví-

lágosított képének körüllette módosan összesze rakott katonai alkotmányt emelt, a hiv gyermekek vigan tántzóltak jó Attyok képe láttára éjfelig. Így buzog a Nagyok példájára ezen Hazában is jó Feljelmek eránt a hiv alattvalóknak szíve!

Magyar Ország.

Felséges Urunk' születése napján Budán és Pesten az O.-Hitűek Parochiájában is különös Isteni tiszteletek tartattak, az ünnephez alkalmaztatva: Pesten mind a két Protestáns Templomokban ö Felségéért ugyan az nap buzgó könyörgések voltak.

A' Pesti Aszszonyi Egyesületnek szép igyekezete által Febr. 14 ken végbe ment Lotteriás Bálnak az a szerentsés gyümöltse lett, hogy a Szegények számára 4350 forint jött be Váltó. Czédulában.

* * *

A' Bavariai Közönséges Ujság ily levelet közöl: —“

„S z. I l o n a szigetéről Okt. 2-dikén 1819-ben: Én Generális Bonapartét sokszor láttam. Én azon embert, a' ki nem régen Europa' kétharmad részének parancsolt, külömben nem nevezhetem, mint hogy az Orvosa, Doktor St..., azért, hogy ötet, magános leveleiben Napoleonnak nevezte, hadi tanács' elejébe állítottatott s megbüntettetett. Én véllé beszéltem is, és ö nekem sok oly kérdéseimre kitnyilt szívűséggel felelt, mellyekre mint gondolom, maga látszott alkalmatosságot szollgáltatni. Ezen beszélgetés közben lehetöleg bennem is oly érzés elevenült fel, mint Eucrates Philosophusban, midön Sylla néki mindent a' legnagyobb

kinyíltsággal kibeszélt, a' mi addig szí-
vének legbelsőbb rejtekében lappangott.
A' Generális Bonaparte' egészsége gyen-
gült, de lelke' munkás elevensége most
is az, a' mi volt, sőt úgy látszik, hogy a'
miatt, hogy gyakoroltatására való tárgya
nincsen, még nevedkedett. A' világ' theá-
tromán folyó történeteket, hol ő oly fon-
tos személyt jádzott, lágy melegséggel
nem szemlélheti. A' mostani Aktorokat,
most helybehagyással, majd gyalázással
tekinti. Nem szerezheth néki az ember na-
gyobb gyönyörűséget, mint ha újságle-
veleket szolgáltat a' kezibe, a' mellyekben
találtató tárgyakat csak nem elnyeli. Igaz
ugyan, hogy csak Ministeriális újságle-
velek bocsáttatnak hozzá, de az ő mély
belátása ezekben is hamar kitalálja a' va-
lóságos történetet azon költött környülál-
lások között is, mellyeket az írók azok-
nak kedvéért a' dolgokhoz ragasztanak,
kik őket fizetik. A' reménség mindenüvé
be tud lopódni, még Longwoodba is. Utat
talált magának, ezen szomorú lakhelly' la-
kosai' keservének enyhítésére. Mindenek
felett Anglia' állapotja kecsegteti remén-
séggel G. Bonapartét, a' ki csak nem ré-
gen is így szollott hozzám: „A' ti Ország-
„lástok halálosan meg van sebesítettve;
„a' szíve van megsértve; én az ő verő
„erének minden ütéseit számlálom, és
„tudom, mikor fog megállani. A' Vá-
„lasztások néktek mindenkor ellenetekre
„fognak kiütni; a' ti Választási systemá-
„tok hasonló azon muzsikához, melynek
„csak egy hangja van. Az Anglus nem-
„zet ezt jól érezvén, mikor, ti néki türe-
„delmet prédikáltok 's a' jövővel biz-
„tatjátok, ő néktek így felel: az éhelha-
„lás' küszöbénél állunk, nem várokozha-
„tunk. Hát a' ti Ministereitek? Ezek min-
„dent jó szívvel eltennének a' világról, a'

„kinek kenyere' nincs, és azt kér. De így
„megoldodik az Anglus nemzet láncza, s
„talám az enyim' is. — Ambár G. Bonapar-
te Frantzia Országtól már semmit se'
remélhet, csakúgyan még is gyakran oda
fordítja beszédét: — „En, úgymond,
„Frantzia Országot mindenkor szerettem
„és jól is esmértem. Ha ő Brumaire 18-
„dikáig szabadságát megerősíthette vol-
„na, én annak elrontását bizonynyal bün-
„nek tartottam volna. De nem volt ott
„ekkor semmi szabadság; nem is lehetett
„szabadság azon Országban, melly vesz-
„tő alkotmányokkal volt befedve; a' hol
„a' Választó gyűlések egymást öldöklöt-
„tek, a' honnét a' Direktorium a' nemzeti
„képviselőket Sinamariba küldözte
„számkivetésbe, hogy ott, vagy minek-
„előtte oda megérkezhettek volna még a'
„hajókon, meghaljanak. En tehát, mint
„ezt nékem Fontanes is mondotta, nem
„a' szabadságot, hanem az akkori tör-
„vénytelenséget szállítottam-le a' thronus-
„ról. Midőn én 1814-ben Fontenebleaut
„oda hagytam, hogy azon kösziklára men-
„nyek, a' hova ellenségeim számkivetés-
„be küldöttek, így szolltam azokhoz, kik
„magokat szerencsétlenségemben hozzám
„csatolták: Ha a' Bourbonok, mint ötödik
„Dynastia úgy akarnak országolni, úgy
„szerecsések lesznek, de ha csak a' harma-
„dikát akarják tovább folytatni, úgy elestek;
„és én nem csaltam-meg magamat. Mikor én
„(Elbán) azon Monitört olvastam,
„melyben az a' beszéd találtatik, mely-
„ben Ferrand a' görbe és egyenes linea
„között a' maga csudálatos megkülömböz-
„tetéseit tette, én Bertrandnak a' szobájá-
„ba belépvén, így kiáltottam hozzá: Min-
„ket a' Királyi Ministerek Frantzia Or-
„szágba vissza hívnak; a' midőn én tús-
„tént meg is határoztam magamhan, hogy

„Frantzia Országba vissza mennek.
 „Visszaindulásom előtt azt tanácsolták,
 „hogy azon kezdjem a' dolgot, hogy az
 „Országlovszék' és a' katonaság' né-
 „mely fontosabb tagjainak hajlandósága fe-
 „lől magamat bizonyossá tegyen: Nem!
 „így feleltem én ezen tanácslóknak; mert
 „ha a' nép' és a' katonák' szive erántam
 „még most is az, a' mi volt, így a' némelly
 „magános embereknek hajlandósága kén-
 „telenítettni fog ezen mindenható akarat-
 „nak engedni: ellenben, ha azt elveszi-
 „tettem, keveset remélhetek ezen magá-
 „nósoknak befolyásoktól is. A' massák
 „magokkal egygyütt taszítják a' magáno-
 „sokat, de a' magánosok nem vonnyák
 „magok után a' massát. Frantzia Ország-
 „ra nézve soha meg nem csaltam maga-
 „mat, de meg a' külső Országokra nézve.“
 — Még magárayonóbb a' Gen. Bonaparte'
 beszédje akkor, mikor a' most folyó dol-
 gokról beszél. Midőn az Ujságlevelekben
 a' Decazes nevet látja, melly most
 szüntelen történik; már ekkor nem bír
 kedvetlenkedésével. Az a' gondolat, hogy
 az ő Frantzia Országra való befolyásá-
 nak helyét bizonyos tekintetben most De-
 cazes foglalta el, néki nagy megaláztatá-
 sára látszik lenni: — „Ezen Decazes,
 „így szollott egyszer hozzám G. Bonapar-
 „te, az anyámnál-é vagy valamelyik hu-
 „gomnál, nem jut eszembe, Sekretárius
 „volt. Máinczban létemben 1813-ban
 „hozzám jött 's arra kért, hogy Murair-
 „ral az apossával való ügyében tegyek
 „valami határozást. Nem fontos ember,
 „Egyéb eránt, hogy is gondolhatná az
 „Ur, így folytatta beszédét G. Bonaparte,
 „hogy ő és Minister' társai valami tar-
 „tós dolgot lábraállithatnak, holott min-
 „den foglalatoskodások csak az, hogy
 „a' mit ma felépítettek holnap ismét le-

„roncsák; 's minthogy változtatva mind
 „két részt (a' Liberalisokat 's az Ultrákat
 „érti) megtámadják, innen a' következik,
 „hogy szüntelenül az egygyik vagy má-
 „sik résztől való félelem nyomja őket. A'
 „Száz napok után igen jól ítéltek, hogy
 „a' Népmozgató résznek kellessék ked-
 „vezni, hogy azon félelmet, melly a'
 „népet elfoglalta volt, el lehessen oszlat-
 „ni, a' minthogy egy Királyi Rendelés
 „által a' Constitutzió valósággal is ezen
 „résznek kedvezőleg módosított. Ha-
 „nem ezen Ministerium nem soká önnön
 „munkájától megijedvén, 's a' körülál-
 „lásokat használván, egyszerre az Aristo-
 „kraták' részére fordította a' dolgot. A'
 „Követek' kamarája, noha éppen a' Mi-
 „nisterek' intézete szerént való tagokból
 „formáltatott, alig hogy származását vet-
 „te, már nyughatatlanságot okozott né-
 „kiek. Ebből hirtelenséggel a' következett,
 „hogy a' kamara eloszlattatván, eloslása
 „előtt egy törvény készítettett, melly ál-
 „tal több polgári rangú lakosok hivattat-
 „tak a' Választásra. Ezen törvény ugyan,
 „egy kevéssé megnyerte nékiek a' nép
 „hajlandóságát; de, ha csak egészen
 „meg nem csalom magamat, ezen tör-
 „vénynek fogamatosságát is új félelem fog-
 „ja hátráltatni, minekelölte még csak gy-
 „akorlásba is alig vétetődhetne.“ — Soha
 se láttatik G. Bonaparte a' maga fogságá-
 nak terhes voltát oly nagyon érezni, mint
 mikor Frantzia Ország' jelenvaló állapot-
 járól való elmélkedésre ekképpen kibo-
 csátkozik. Már ilyenkor a' Longwo-
 dot körülvévő sorompókra, 's az ő ajtaja
 előtt strázsáló Hudson Lowéra, elméjét
 irtózás nélkül nem fordíthatja; ekkor már
 egy oly megkötöttest emberhez hason-
 lit, a' ki lánczát erőszakosan rázván, mé-
 gelődik, hogy össze nem törheti.“